

**PRIKAZ MAGISTARSKOG RADA ALENA
JUGOVIĆA „RACIONALIZACIJA
UPRAVLJANJA POMORSKOPUTNIČKIM
LUKAMA REPUBLIKE HRVATSKE“
*A Review on Master's Thesis
„Rationalization of Sea Passenger Ports
Management of the Republic of Croatia“ by
Alen Jugović***

UDK 656.61*338.48

Sažetak

Svrha i ciljevi istraživanja ovog magistarskog rada postavljene su tako da se istraži upravljanje pomorskoputničkim lukama u Republici Hrvatskoj i odrede relevantni čimbenici koji utječu na razvoj pomorskoputničkog sustava, tj. općenito na promet putnika i gospodarstvo na koje pozitivno utječe poslovanje pomorskoputničkih luka. Sukladno tome, predloženi su model, mjere i aktivnosti za upravljanje pomorskoputničkim lukama čime bi se omogućio rast i razvoj njihova sustava.

U okviru tako determiniranoga znanstvenog istraživanja postavljena je hipoteza: znanstveno utemeljenim spoznajama o funkcioniranju sustava pomorskoputničkih luka moguće je predložiti model, mjere i aktivnosti za racionalno upravljanje tim lukama kako bi se osigurao rast i razvoj njihova sustava i općenito razvoj prometa putnika, pomorstva i gospodarstva.

Ključne riječi: pomorskoputnička luka, promet, pomorstvo, racionalizacija upravljanja, lučki menadžment, linijski promet, kružna putovanja, logističko-ekonomski čimbenici upravljanja.

Summary

The aim and purpose of this (master's thesis) research has been to investigate the management of sea passenger ports in the Republic of Croatia and define relevant facts which influence the development of sea passenger ports system, i.e. generally passenger traffic and economy which are positively influenced by sea passenger ports management. In consistence with this ,

the model, measures and activities on sea passenger ports management are suggested thus enabling the growth and development of their system.

On the basis of so determined scientific research the hypothesis has been put forward: it is possible to suggest the model, measures and activities for national management of these ports so as to provide the growth and development of their system and the development of passenger traffic, maritime affairs and economy in general.

Key words: sea-passenger port, traffic, maritime affairs, rationalization of management, port management, liner traffic, cruising, logistic – economic factors of management.

Dana 16. svibnja 2005. na Ekonomskom fakultetu Sveučilišta u Rijeci dipl. ing. Alen Jugović, pod mentorstvom prof. dr. sc. Ratka Zelenike, uspješno je obranio magistarski rad „RACIONALIZACIJA UPRAVLJANJA POMORSKOPUTNIČKIM LUKAMA REPUBLIKE HRVATSKE“, pred Povjerenstvom u sastavu:

1. red. prof. dr. sc. Ivan Mencer, Ekonomski fakultet u Rijeci, predsjednik,
2. red. prof. dr. sc. Ratko Zelenika, Ekonomski fakultet u Rijeci, mentor i član,
3. red. prof. dr. sc. Blanka Kesić, Pomorski fakultet u Rijeci, član.

Time je kandidat stekao akademski stupanj magistra ekonomskih znanosti iz znanstvenog područja društvene znanosti, znanstvenog polja ekonomije.

Rad je napisan na 224 stranice, uz standardnu grafičku obradu teksta. Popis literature obuhvaća 158 bibliografskih jedinica, koje uključuju 44 knjige i 69 članaka, rasprava i studija domaćih i stranih autora, te 45

* dr. sc. Ratko Zelenika, redoviti profesor na Ekonomskom fakultetu Sveučilišta u Rijeci

ostalih izvora. Citati i tuđe spoznaje iz literature korektno su navedeni u 224 bilješke (fusnote). Sadržaji obrađeni u tekstu potkrijepljeni su s 50 tablica, 16 shema, 31 grafikonom, 2 crteža, 13 zemljovida i 7 fotografija. Osim toga, navedeno je kazalo kratica korištenih u tekstu. Također, treba naglasiti da je magistrand korektno naveo rezultate dosadašnjih istraživanja o navedenoj tematici, a kojima se služio tijekom vlastitoga istraživanja radi unapređivanja vlastitih spoznaja.

Znanstvenu hipotezu: znanstveno utemeljenim spoznajama o funkcioniranju sustava pomorskih luka u Republici Hrvatskoj općenito, a posebno o poslovanju pomorskoputničkih luka, moguće je predložiti model, mjere i aktivnosti za racionalno upravljanje tim lukama kako bi se osigurao rast i razvoj sustava pomorskoputničkih luka i općenito razvoj prometa putnika, pomorstva i gospodarstva - magistrand je uspješno dokazao, koristeći se u odgovarajućim kombinacijama s dvadesetak znanstvenih metoda.

Rezultati znanstvenoga istraživanja predloženi su u sedam međusobno povezanih dijelova.

U prvom dijelu, „UVODU“, definiran je problem, predmet i objekt istraživanja, postavljena je znanstvena hipoteza i pomoćne hipoteze, određena je svrha i ciljevi istraživanja, dana je ocjena dosadašnjih istraživanja, obrazložena je kompozicija rada, te su navedene najvažnije znanstvene metode kojima će se koristiti u znanstvenom istraživanju i prezentiranju rezultata istraživanja.

U drugom dijelu, „RELEVANTNA OBILJEŽJA POMORSKOPUTNIČKIH LUKA“, magistrand je analizirao pojam luke, pomorskoputničke luke, međuodnos prometa, pomorstva i turizma, međuzavisnost pomorskoputničkog prometa, brodarstva i pomorsko-putničkih luka, zatim je elaborirao značajke i specifičnosti pomorskoputničkih luka te odredio njihovu ulogu i tržište.

„STANJE I ZNAKOVITOSTI POMORSKOPUTNIČKIH LUKA U SVIJETU I EUROPI“ naslov je trećega dijela. U njemu je izvršena opširna analiza poslovanja luka u svijetu i Europi. Analizirana je i dana ocjena pomorskoputničkih luka i način njihova uključivanja u svjetske putničke i prometne tokove.

Posebnu pozornost magistrand je posvetio četvrtom dijelu s naslovom „UPRAVLJANJE POMORSKOPUTNIČKIM LUKAMA U REPUBLICI HRVATSKOJ“. U tom dijelu analiziraju se sve bitne značajke razvoja pomorskoputničkog prometa u Republici Hrvatskoj, način organiziranja pomorskoputničkih luka i specifičnosti njihova tržišta, te je dana ocjena uspješnosti tog sustava u Republici Hrvatskoj. Potanje se razmatraju načela poslovanja pomorskoputničkih luka, postupak dodjeljivanja koncesije na pomorskom dobru, procesi i sudionici u sustavu odvijanja procesa pomorskoputničke luke, te poslovanje i upravljanje državnim javnim poduzećima.

U petom dijelu, „LOGISTIČKO-EKONOMSKI ČIMBENICI RAZVOJA POMORSKOPUTNIČKIH LUKA U REPUBLICI HRVATSKOJ“, magistrand je istražio koje mikro i makromultiplikativne efekte stvaraju pomorskoputničke luke i koji su logistički elementi bez

kojih luka ne bi mogla uspješno poslovati.

Nakon što je znanstveno utemeljena dijagnoza u šestome dijelu s naslovom „PRIJEDLOG MODELA UPRAVLJANJA POMORSKOPUTNIČKIM LUKAMA U REPUBLICI HRVATSKOJ“, magistrand je predložio model upravljanja pomorskoputničkim lukama te mjere i aktivnosti za njihovo uspješno poslovanje.

U zadnjem dijelu, „ZAKLJUČKU“, sustavno i koncizno formulirani su i prezentirani najvažniji rezultati znanstvenih istraživanja kojima je dokazivana i dokazana postavljena temeljna znanstvena hipoteza.

Znanstveni doprinos magistranda posebno se **očituje** u ostvarivanju ovih rezultata istraživanja:

1. Znanstveno utemeljeno analiziran je i ocijenjen pomorski i lučki sustav Republike Hrvatske, te važnost pomorskoputničkih luka u funkciji razvoja pomorskog, prometnog i gospodarskog sustava Republike Hrvatske. Obrazloženi su najznačajniji problemi u upravljanju pomorskoputničkim lukama i utvrđena je važnost prihvatanja racionalnog poslovanja u suvremenim dinamičnim uvjetima na tržištu.

2. S obzirom na provedeno znanstveno istraživanje i analizu: pomorskoputničkog brodarstva, svjetskih trendova razvoja morskih luka, stanja pomorskoputničkih luka Republike Hrvatske i njihovih konkurentnih luka, pravnih kriterija, gospodarenja u morskim lukama, organizacijske strukture i poslovanja u pomorskoputničkim lukama u Hrvatskoj, prometne infrastrukture, informacijskih tehnologija, odnosa luke i grada, intelektualnog kapitala i ostalih čimbenika - dokazano je značenje pomorskoputničkih luka u funkciji razvoja hrvatskog lučkog sustava i općenito razvoja pomorstva i gospodarstva.

3. Znanstveno su utemeljeno prezentirani rezultati istraživanja i dobivene spoznaje o relevantnim čimbenicima koji omogućuju sigurno, brzo i racionalno ostvarivanje pomorskoputničke usluge.

4. U radu je dokazana potreba za sustavnim i znanstvenim upravljanjem pomorskoputničkim lukama u Republici Hrvatskoj, kako bi se na temelju znanstvenih činjenica stvarale najvažnije pretpostavke za povećanje kvalitete ponude i racionalnijeg poslovanja pomorskoputničkih luka.

5. Magistrand je predložio model upravljanja pomorskoputničkim lukama koji uzima u obzir najvažnije elemente za njihovo funkcioniranje: lučko pravo, lučku infrastrukturu, lučku ekologiju, putničke brodove, prometnu povezanost, putničke tokove, konkurentnost luka, organizacijsku strukturu, intelektualni kapital, putničke agencije, informacijske tehnologije i ostale elemente, te dokazao da se samo racionalnim upravljanjem pomorskoputničkim lukama na temelju sinergijskog djelovanja svih tih elemenata može osigurati rast i razvoj hrvatskog lučkog sustava.

6. U predloženom modelu magistrand je primjenom matrice rasta te analizom i vrednovanjem navedenih elemenata u skladu s njihovim stanjem i važnošću za upravljanje pomorskoputničkim lukama u današnjim uvjetima te predviđanjem porasta vrijednosti svakog elementa za 2008. i 2012. godinu - upozorio na potrebu za oblikovanjem i izgradnjom organizacije koja će

omogućiti stabilno poslovanje, optimalno korištenje ljudskim resursima, međusobnu koordinaciju i integraciju svih čimbenika koji utječu na racionalizaciju upravljanja pomorskoputničkim lukama. Rezultati modela potkrjepljuju taj zaključak jer se kao najznačajniji elementi u modelu upravljanja pomorskoputničkim lukama izdvajaju organizacijska struktura i intelektualni kapital.

7. Očekivani rezultat, tj. doprinos znanosti proizlazi iz analize trenutnog stanja u kojemu su pomorsko-putničke luke, i to s obzirom trenutne uvjete u kojima se odvija upravljanje pomorskoputničkim lukama kao temelj njihova uspješnog, učinkovitijeg i racionalnijeg upravljanja. Dokazivanjem hipoteze i postavljanjem novoga modela upravljanja pomorskoputničkim lukama Republike Hrvatske, magistrand upućuje na potrebu za razumijevanjem odnosa između elemenata upravljanja pomorskoputničkim lukama, njihove koordinacije i boljeg programiranje u budućnosti.

8. Očekivani doprinos ekonomskim znanostima može se izraziti u ekonomskim učincima primjene postavljenog modela „UPRAVLJANJA POMORSKOPUTNIČKIM LUKAMA REPUBLIKE HRVATSKE“ u hrvatski lučki sustav.

Iz svega izloženoga proizlazi da je magistarski rad „Racionalizacija upravljanja pomorskoputničkim lukama Republike Hrvatske“, koju je izradio i obranio Alen Jugović, znanstveno djelo s izvornim i originalnim znanstvenim spoznajama. Kreativnost i znanstveni pristup magistranda u obrađivanju ove teme, koja je dosad samo fragmentarno istraživana i prezentirana, omogućili su spajanje u cjelovit rad koji predlaže nova rješenja i daje nove znanstvene spoznaje.

Magistrand je korištenjem više različitih znanstvenih metoda i logičkim zaključivanjem uspješno ostvario svrhu i ciljeve istraživanja, pridonoseći na taj način razvoju modela upravljanja pomorskoputničkim lukama kao temeljnom čimbeniku racionalnoga poslovanja, koji implicira brze, sigurne i racionalne procese proizvodnje pomorskoputničkih usluga, te efikasnoga uključivanja Hrvatske u europski pomorski, prometni i gospodarski sustav.

Magistarski rad Alena Jugovića može poslužiti kao vrijedna znanstvena studija za daljnja istraživanja menadžmenta pomorskih luka, a posebice pomorskoputničkih luka, dakle razvoja sustava upravljanja pomorskoputničkim lukama.

Rukopis primljen: 24.6.2005.

